TẠP CHÍ ĐIỆN TỬ
THƯƠNG HIỆU & CÔNG LUẬN

Đưa quan hệ Đối tác chiến lược sâu rộng Việt Nam - Nhật Bản lên tầm cao mới

13:50 21/11/2021

Nhận lời mời của Thủ tướng Nhật Bản Kishida Fumio, Thủ tướng Chính phủ Phạm Minh Chính sẽ thăm chính thức Nhật Bản từ ngày 22-25/11/2021.

Đây là chuyến thăm chính thức Nhật Bản đầu tiên của Thủ tướng Phạm Minh Chính từ sau khi đảm nhận cương vị và Nhật Bản có lãnh đạo mới; đồng thời, đây là bước triển khai đường lối đối ngoại độc lập, tự chủ, vì hòa bình, hữu nghị, hợp tác và phát triển đã được khẳng định tại Đại hội Đảng toàn quốc lần thứ XIII.

Thủ tướng Chính phủ Phạm Minh Chính. Ảnh: Dương Giang/TTXVN.

Chuyến thăm diễn ra trong bối cảnh khu vực châu Á-Thái Bình Dương tiếp tục là khu vực phát triển năng động nhất, trung tâm của các liên kết kinh tế mới. Nhật Bản đã tổ chức hai cuộc bầu cử lớn. Tân Thủ tướng Kishida Fumio là người có

nhiều năm giữ chức Tổng Thư ký Liên minh Nghị sỹ hữu nghị Nhật Bản-Việt Nam, đã thăm Việt Nam ba lần và góp phần tích cực nâng cấp quan hệ hai nước lên Đối tác chiến lược sâu rộng vào năm 2014.

Quan hệ phát triển nhanh chóng, tin cậy cao

Việt Nam và Nhật Bản thiết lập quan hệ ngoại giao vào ngày 21/09/1973; thiết lập quan hệ Đối tác chiến lược sâu rộng vì hòa bình và thịnh vượng ở Châu Á vào tháng 03/2014, nhân chuyến thăm cấp Nhà nước tới Nhật Bản của Chủ tịch nước Trương Tấn Sang.

Trong những năm gần đây, quan hệ Việt Nam và Nhật Bản phát triển nhanh chóng. Hiện nay, quan hệ giữa hai nước đang ở giai đoạn tốt nhất trong lịch sử kể từ khi thiết lập quan hệ ngoại giao, có sự tin cậy cao. Lãnh đạo cấp cao hai nước duy trì thường xuyên các chuyến thăm và tiếp xúc tại các diễn đàn quốc tế và khu vực. Tiêu biểu là các chuyến thăm của lãnh đạo Nhật Bản đến Việt Nam của Thủ tướng Nhật Bản Suga Yoshihide (tháng 10/2020); Thủ tướng Abe Shinzo thăm Việt Nam 4 lần (năm 2006; 2013; tháng 01 và tháng 11/2017); Chủ tịch Hạ viện thăm Việt Nam năm 2002 và 2017; Chủ tịch Thượng viện Yamazaki thăm năm 2015; Hoàng Thái tử Nhật Bản Naruhito (Nhà vua hiện nay) thăm chính thức Việt Nam năm 2009; Nhà vua Akihito (đã thoái vị, hiện là Thượng Hoàng Nhật Bản) thăm Việt Nam (năm 2017); Hoàng tử Nhật Bản Akishino thăm chính thức Việt Nam năm 1999 và thăm với tư cách cá nhân năm 2012.

Về phía Việt Nam cũng có các chuyến thăm: Tổng Bí thư thăm Nhật Bản 4 lần; Chủ tịch nước thăm Nhật Bản 3 lần; Thủ tướng Chính phủ thăm Nhật Bản 19 lần; Chủ tịch Quốc hội thăm Nhật Bản 4 lần.

Nhật Bản là nước G7 đầu tiên đón Tổng Bí thư Việt Nam sang thăm (năm 1995), thiết lập quan hệ Đối tác chiến lược với Việt Nam (năm 2009), công nhận quy chế kinh tế thị trường của Việt Nam (năm 2011), mời Việt Nam tham dự Hội nghị Thượng đỉnh G7 mở rộng (tháng 05/2016).

Hai nước cũng có các cơ chế hợp tác quan trọng như: Ủy ban Hợp tác Việt-Nhật do hai Bộ trưởng Ngoại giao làm đồng Chủ tịch (từ năm 2007); Đối thoại Đối tác chiến lược Việt Nam - Nhật Bản về ngoại giao - an ninh - quốc phòng cấp Thứ trưởng ngoại giao (từ năm 2010); Đối thoại Chính sách quốc phòng Việt - Nhật cấp Thứ trưởng (từ tháng 11/2012); Đối thoại An ninh cấp Thứ trưởng (từ tháng 11/2013); Ủy ban hỗn hợp về thương mại, năng lượng và công nghiệp (từ 2014); Đối thoại Nông nghiệp cấp Bộ trưởng (từ 2014); Đối thoại chính sách biển Việt Nam - Nhật Bản cấp Bộ trưởng (thành lập tháng 12/2019).

Bên cạnh đó, hai nước cũng phối hợp chặt chẽ trên các diễn đàn quốc tế, khu vực, nhất là tại Liên hợp quốc và ASEAN; thúc đẩy liên kết kinh tế, cùng ký kết Hiệp định Đối tác toàn diện khu vực (RCEP).

Trên cơ sở quan hệ hai nước đang ở giai đoạn tốt đẹp nhất kể từ khi thiết lập quan hệ ngoại giao, Việt Nam khẳng định sẵn sàng cùng Nhật Bản mở ra một giai đoạn phát triển mới thực chất, hiệu quả hơn trên các lĩnh vực, nhất là kinh tế, an ninh, quốc phòng, địa phương, giao lưu nhân dân. Việt Nam luôn là bạn, đối tác thân thiết, tin cậy và ủng hộ Nhật Bản phát huy vai trò xứng đáng ở khu vực và trên thế giới; cùng Nhật Bản đóng góp vào duy trì hòa bình, ổn định, hợp tác và phát triển ở khu vực.

Thúc đẩy hợp tác đa dạng

Việt Nam và Nhật Bản thường xuyên có các cuộc trao đổi trên tinh thần chân thành, hữu nghị, tin cậy và thẳng thắn, thực chất, hiệu quả trên các lĩnh vực trọng yếu, nhất là hợp tác kinh tế, y tế, vaccine phòng COVID-19 và thuốc điều trị; thúc đẩy hợp tác an ninh, quốc phòng và hợp tác tại các diễn đàn đa phương về các vấn đề quốc tế hai nước cùng quan tâm.

Về hợp tác kinh tế, Nhật Bản là đối tác kinh tế quan trọng hàng đầu của Việt Nam. Nhật Bản là nước tài trợ ODA lớn nhất, nhà đầu tư số 2 (tính theo số lũy kế), đối tác du lịch thứ ba, thương mại lớn thứ tư của Việt Nam.

Về thương mại, hai nước đã dành cho nhau thuế suất tối huệ quốc từ năm 1999. Trong 9 tháng của năm 2021, kim ngạch xuất nhập khẩu giữa Việt Nam và Nhật Bản đạt 31 tỷ USD; trong đó xuất khẩu sang Nhật Bản đạt 14,7 tỷ USD và nhập khẩu đạt 16,3 tỷ USD. Về đầu tư trực tiếp, lũy kế đến 20/9/2021, Nhật Bản có 4.748 dự án FDI còn hiệu lực tại Việt Nam với tổng vốn đầu tư đăng ký 63,85 tỷ USD (chiếm 15% tổng vốn đầu tư), đứng thứ hai trong tổng số 140 quốc gia và vùng lãnh thổ đầu tư vào Việt Nam. Cũng trong 9 tháng của năm 2021, Nhật Bản có 131 dự án cấp mới, đứng thứ ba với tổng vốn đầu tư hơn 3,26 tỷ USD. Nhật Bản là nước cung cấp vốn vay cho Việt Nam lớn nhất, tổng giá trị vay cho đến 12/2019 là 2.578 tỷ Yên (tương đương khoảng 23,76 tỷ USD, chiếm 26,3% tổng vốn ký kết vay nước ngoài của Chính phủ).

Bên cạnh đó, hợp tác nông nghiệp có bước đột phá từ năm 2014, hai nước đã ký kết "Tầm nhìn trung và dài hạn trong hợp tác Nông nghiệp Việt Nam-Nhật Bản" (tháng 09/2015), ký lại Tầm nhìn chung sửa đổi vào tháng 05/2018, đang triển khai "Tầm nhìn trung và dài hạn hợp tác về nông nghiệp Việt Nam-Nhật Bản giai đoạn 2 giai đoạn 2020-2024". Hợp tác ứng phó với biến đổi khí hậu tiếp tục phát triển mạnh mẽ, thực chất với việc Nhật Bản liên tục cung cấp ODA những

năm gần đây cho các dự án ứng phó với biến đổi khí hậu của Việt Nam.

Cùng với đó, từ năm 1992 đến nay, Việt Nam đã cử nhiều tu nghiệp sinh sang Nhật Bản. Hiện Việt Nam đứng thứ nhất về số lượng thực tập sinh nước ngoài tại Nhật Bản với gần 220.000 người. Hai bên đã ký Bản ghi nhớ về việc Nhật Bản tiếp nhận điều dưỡng viên, hộ lý của Việt Nam; Bản ghi nhớ hợp tác về chế độ thực tập sinh kỹ năng; Bản ghi nhớ hợp tác về chế độ Lao động kỹ năng đặc định; tiếp tục trao đổi về khả năng đàm phán Hiệp định Bảo hiểm Xã hội.

Ngoài ra, quan hệ hợp tác về giáo dục và đào tạo giữa hai nước đã phát triển dưới nhiều hình thức. Nhật Bản là một trong những nước viện trợ không hoàn lại lớn nhất cho ngành Giáo dục và Đào tạo Việt Nam; đã ký kết nhiều văn kiện hợp tác. Số lưu học sinh Việt Nam tại Nhật Bản hiện đạt hơn 65.000 người. Nhật Bản đang hợp tác để nâng cấp 4 trường đại học của Việt Nam đạt đại học chất lượng cao; đang hợp tác xây dựng trường Đại học Việt-Nhật nhằm đào tạo nguồn nhân lực chất lượng cao cho Việt Nam trong lĩnh vực khoa học công nghệ, quản lý và dịch vụ. Nhật Bản hỗ trợ Việt Nam dạy tiếng Nhật tại một số trường tiểu học, trung học cơ sở, phổ thông trung học tại Hà Nội và Thành phố Hồ Chí Minh. Hai bên đã ký Biên bản hợp tác về các biện pháp giảm thiểu tình trạng du học sinh Việt Nam vi phạm pháp luật tại Nhật Bản (tháng 10/2018).

Về hợp tác lãnh sự, Nhật Bản đã mở Tổng lãnh sự quán tại TP. Hồ Chí Minh, Văn phòng lãnh sự tại Đà Nẵng (tháng 01/2020). Việt Nam mở Tổng Lãnh sự quán tại Osaka (tháng 03/1997) và Fukuoka (tháng 4/2009). Vào tháng 6/2010, hai Tổng Lãnh sự danh dự của Việt Nam tại thành phố Nagoya (tỉnh Aichi) và thành phố Kushiro (Hokkaido) đã được bổ nhiệm.

Nhật Bản cũng bắt đầu thực hiện việc nới lỏng quy chế cấp thị thực nhiều lần (từ ngày 30/09/2014 và nới lỏng hơn từ ngày 15/02/2016) và thị thực một lần (từ 20/11/2014) cho công dân Việt Nam; đơn giản hóa thủ tục xin visa ngắn hạn dành cho người có vị trí trong xã hội (cán bộ, công chức cơ quan nhà nước, nhân viên doanh nghiệp tư nhân, nhà tri thức-văn hóa) từ ngày 1/3/2019.

Đặc biệt, từ đầu năm 2020, dịch Covid-19 đã tác động đến quan hệ Đối tác chiến lược sâu rộng Việt - Nhật trên nhiều lĩnh vực. Hai nước phải hủy/hoãn một số hoạt động đối ngoại; hợp tác lao động, du lịch chịu tác động mạnh mẽ. Tuy nhiên, hai nước vẫn duy trì trao đổi cấp cao và các cấp bằng nhiều hình thức linh hoạt.

Tích cực trao đổi và phối hợp trong các công tác liên quan đến dịch Covid-19, Chính phủ Nhật Bản hỗ trợ Việt Nam trong công tác phòng, chống dịch thông qua khoản viện trợ hơn 4 tỷ Yên cung cấp trang thiết bị, hỗ trợ kỹ thuật, cải

thiện hệ thống y tế và viện trợ không hoàn lại hơn 4 triệu liều vaccine AstraZeneca cho Việt Nam. Chính phủ và Quốc hội đã hỗ trợ gần 1,2 triệu khẩu trang y tế và 20.000 khẩu trang vải cho Nhật Bản.

Một trong những điểm nhấn trong quan hệ Việt Nam-Nhật Bản là lĩnh vực hợp tác địa phương được thúc đẩy mạnh mẽ. Các địa phương của Việt Nam và Nhật Bản đã ký hơn 70 văn bản hợp tác, trong đó các cặp quan hệ tiêu biểu như: TP. Hồ Chí Minh với Osaka (2007), Nagano (2017); Hà Nội với Fukuoka (2008), Tokyo (2013); Đà Nẵng với Sakai (2009), Yokohama (2013)...

Hiện nay, cộng đồng người Việt Nam tại Nhật Bản có gần 450.000 người. Người Việt hiện sinh sống, làm việc và học tập trên khắp 47 tỉnh, thành phố của Nhật Bản, trong đó chủ yếu tập trung tại tỉnh Aichi, Tokyo, Osaka, Saitama, Chiba; Fukuoka...

Dự kiến, trong khuôn khổ chuyến thăm chính thức Nhật Bản, Thủ tướng Phạm Minh Chính sẽ gặp gỡ cộng đồng người Việt Nam ở sở tại, thông tin về công tác triển khai Kết luận 12-KL/TW ngày 12/08/2021 của Bộ Chính trị về công tác người Việt Nam ở nước ngoài trong tình hình mới, chia sẻ với bà con kiều bào về tình hình trong nước, động viên, tri ân kiều bào ủng hộ công tác phòng, chống dịch Covid-19 trong nước, góp phần phát huy khối đại đoàn kết và sức mạnh toàn dân tộc.

Theo TTXVN